Persecuții și martiri din vechime

Dovezi istorice despre persecuțiile antice împotriva creștinilor și martirii Bisericii

Teodor I. Rigiotis

Capitolul 20

E. Investigarea istoricității unor sfinți martiri specifici

3. Sfinții Patruzeci de Martiri

Martiriul celor patruzeci de sfinți este plasat de tradiția hagiologică a Bisericii în anul 320 d.Hr., în timpul ultimei persecuții a creștinilor, persecuția lui Licinius. Este vorba despre patruzeci de soldați care au fost lăsați goi toată noaptea în lacul înghețat Sebastea din Pont; dimineața au fost adunați așa cum erau, morți sau pe jumătate morți, și aruncați pe un rug, iar în final trupurile lor arse au fost aruncate în râu, de unde creștinii i-au adunat și i-au îngropat. „Și astfel, în zori, au fost dați focului, iar rămășițele focului au fost aruncate în râu; pentru ca suferința fericiților să se răspândească în toată creația. S-au luptat pe pământ, au fost expuși aerului, au fost dați focului, apa i-a primit. Glasul lor este: Am trecut prin foc și apă și ne-ai scos la odihnă” (Sfântul Vasile cel Mare) .

Their names were preserved, although for some of them there are different versions: "According to the Paris Codices of 1575 and 1476 their names were: Aggias, Aglaios the Capiclarios, Aetius, Athanasius, Acakios, Alexandros, Vivianos, Gaios, Gorgonios, Dometianos (or Dometios), Domnas, Ekdicios (or Eudicii), eunoikos, eutychios (sau Eutychis), Iliadis (sau Elias), Heraclius, Hesychios, Theodoulos, Theophilos, Julianos, (sau Elianos sau Ilianos), Ioannis, Candidos (sau Claudios), Claudios, Cyrillos, Kyrion, Leontios, Lysimachos, Melito, Nikolaos, Xanthios, (sau Xanthias), (sau Xanthias), Valedon, Sacerescu, (sau Xanthias) Severian, Sisinius, Smaragdus, Philoctetes, Flavius și Choudion” (aici).

Unul dintre primii condamnați s-a supus și s-a convertit, dar când s-a apropiat de foc pentru a se încălzi în afara lacului, a murit din cauza schimbării bruște de temperatură din corpul său. Unul dintre gardieni, pe de altă parte, Aglaios, și-a scos brusc uniforma, a strigat „Și eu sunt creștin!", a intrat gol pe calea înghețată a morții și a murit împreună cu ceilalți treizeci și nouă. Sinaxarul Sfinților spune că a văzut patruzeci de cununi coborând din cer și a înțeles că ultima cunună, acum orfană, era infinit mai prețioasă decât viața sa.

Cel mai tânăr martir, Melito, a fost lăsat în urmă, încă slab de viață, când au fost încărcați pentru a fi aruncați pe rug. Apoi mama lui s-a apropiat și, în loc să încerce să-l alunge, l-a încărcat stoic în căruță și l-a trimis cu ceilalți.

Această poveste nu conține elemente nerealiste, cu excepția, poate, a viziunii cu coroanele. Vedem scene similare de eroism și abnegație în toate războaiele și în toate perioadele de sclavie și persecuție a oamenilor pentru ceea ce cred și iubesc. Și această mamă ar putea fi o spartană sau o souliotă sau, în general, o mamă care își trimite fiul în luptă, spre moarte sigură, pentru idealurile comune ale amândurora, pentru patrie sau libertate sau dreptate socială sau chiar pentru răzbunare. Am înțelege aceste idealuri pământești, pentru că și noi suntem pământești; ne este greu să acceptăm că mama Sfântului Meliton nu l-a trimis la moarte, ci la viața veșnică și a refuzat să-l priveze de oportunitatea de a o cuceri (deși el fusese atât de aproape) pentru a-i satisface nevoia maternă, fără îndoială puternică, de a-l ține aproape de ea.

Dacă a avut dreptate sau a fost victima unor fantezii și iluzii, să-l întrebăm pe Sarantos, ofițerul turc din Sebasteia, care în 1905 a primit ordin să ardă Gomati în Halkidiki și totuși, imediat ce a ajuns în fața bisericii Sfinților Sarantas, s-a răzgândit în mod inexplicabil; iar când a aflat cărui sfânt îi este dedicată biserica, le-a mărturisit locuitorilor numele său și cum mama sa musulmană l-a salvat de la moartea tuturor pruncilor pe care i-a născut, îngropându-l în sfinții din Sarantas. A intrat chiar și în biserică, a scos o liră de aur și a atârnat-o pe icoană. Îl puteți întâlni aici .

Este reală povestea Sfinților din Saranda? Ei bine, avem la dispoziție trei predici despre ei, scrise și rostite de doi frați, Vasile cel Mare (o predică) și Sfântul Grigore, episcop de Nyssa (două predici). Cezareea și Sebastea

sunt relativ aproape, Pontul și Cappadocia sunt adiacente, așa cum se arată în harta următoare (de aici).

Familia acestor doi frați era deosebit de evlavioasă față de Sfinții din Saranda și avea în pază fragmente din sfintele lor moaște. Părinții lor chiar „au ridicat prima biserică din Răsărit în cinstea Sfinților, unde au fost înmormântați, pe moșia lor din Pont" (de aici). În ceea ce privește prima sărbătoare și depunerea larnacii cu moaștele sfinților în biserica lor, avem mărturia Sfântului Grigorie de Nyssa că era încă tânăr și laic – adică nu preot – și a trebuit să se întoarcă de departe pentru sărbătoare, a cărei organizare a fost condusă de mama sa (vezi „Patimile Sfântului Grigorie de Nyssa", aici).

Fragmente din discursurile celor doi mari Părinți ai Bisericii, oameni de litere și cu contribuție socială (să le spunem așa, pentru cei din afară), pot fi citite de cei interesați aici [1] . Întregul discurs al Sfântului Vasile „Către cei patruzeci de Sfinți Martiri" este publicat aici, iar cele două discursuri ale Sfântului Grigorie de Nyssa aici (Patrologia Graeca , 46, coloanele 749-772 și 773-788).

Evident, aceste discursuri nu au fost rostite la vreun eveniment cultural de „descoperire" a sfinților din Saranda, precum conferința științifică de astăzi, ci în biserică, în ziua prăznuirii lor, în timp ce sfinții erau deja cunoscuți. Adică, au fost rostite „la doar cincizeci până la șaizeci de ani după martiriul lor", în timp ce onoarea memoriei lor era deja stabilită, așa cum subliniază intrarea relevantă de pe Wikipedia în engleză („ Sărbătoarea celor Patruzeci de Martiri este astfel mai veche decât Vasile însuși , care i-a elogiat la doar cincizeci sau șaizeci de ani după moartea lor " , aici). Sfinții nu fuseseră martirizați undeva departe și îndepărtat, ci sub ochii întregii Sebastei, cu doar câteva decenii înainte (predicile Sfântului Grigore au fost probabil rostite pe 8 și 9 martie 383 d.Hr. în Sebasteia, adică la doar 43 de ani după martiriul sfinților - vezi Sfântul Papadopoulos, Patrologia B' , Atena 1990, p. 622).

Este caracteristic faptul că Vasile cel Mare menționează deja răspândirea cinstirii Sfinților din Saranda în multe regiuni și cunoaște, de asemenea, aparițiile și minunile lor, motiv pentru care scrie (într-o traducere greacă modernă): „Ei sunt cei care au înconjurat țara noastră, ca niște turnuri continue, oferind siguranță de invazia dușmanilor. Nu s-au limitat la un

singur loc, ci au devenit deja prieteni în multe regiuni și împodobesc multe patrii. Și paradoxul este că nu vizitează fiecare separat pe cei care îi primesc, ci toți împreună, ca un cor, uniți unii cu alții. O, ce minune! Nu duc lipsă de număr și nici nu admit adăugare . ”

De dragul istoriei, să menționăm că o predică despre sfinții Patruzeci de Mucenici este atribuită tot Sfântului Efrem Sirul († 373), deși se păstrează doar în traducere greacă, fără corespondență cu un original siriac care s-a păstrat (Sf. Papadopoulos, ibid., p. 341).

Cred că cele de mai sus sunt mai mult decât suficiente pentru a documenta istoricitatea Sfinților din Saranda. Totuși, în timp ce căutam dovezi, m-am întrebat dacă am putea găsi lacul în care se presupune că au fost martirizați. Este un lac format de apele faimosului râu Alys, care trece pe lângă Sebasteia [actualul Sivas, Turcia], în timp ce un pârâu al acestuia, se pare, trecea prin oraș. În acest sens, citim: „ Identificarea Sebasteiei cu Sivasul modern este dovedită parțial de asemănarea numelor și parțial de concordanța locației Sivasului cu descrierea lui Grigore de Nyssa, care afirmă că orașul era situat în Valea Alysului. Un mic pârâu trecea prin oraș și se vărsa într-un lac vecin, care comunica cu Alysul.”

(De la începutul anilor '60 . Aghică: «Identitatea Sebastiei cu Siwasul modern [sic] este stabilită parțial prin asemănarea numelor și parțial prin concordanța dintre amplasamentul orașului Siwas și descrierea lui Grigore de Nyssa, care afirmă că orașul era situat în valea Halysului. În plus, un mic pârâu curgea prin oraș și se vărsa într-un lac vecin, care comunica cu Halysul (Orat. I. în XL.Mart. p. 501, Orat. II. p. 510; comp. Basil . M. Epist . viii .)») .

Sebastea este situată la o altitudine de 1.278 de metri, iar condițiile se potrivesc perfect cu povestea martiriului celor patruzeci de sfinți: „De asemenea, frigul din Sebastea este aspru, iar locuitorii se confruntă cu probleme. Natura însă îi răsplătește cu imaginile magice ale râului Alys, care a înghețat. (…) În unele locuri, grosimea gheții ajunge la 10 centimetri, iar nivelul râului a scăzut considerabil. Pe lângă râu, lacurile și cascadele pe care le formează au înghețat. Cascada Sizir, în special, a devenit centrul de atracție pentru locuitori, care se grăbesc să admire imaginile încântătoare” [„Imagini fermecătoare din Pont – Râurile Charsiotis și Alys au înghețat (video)”, tradusă de Sofia Angelidou, aici

(Notă: Nu o pot vedea acum și probabil a fost „descărcată” de pe internet; de acolo provine oricum fotografia ei)].

Acest raport a fost publicat pe 11 februarie 2017 (cu noul calendar de astăzi, adică cu vechiul calendar 24 februarie), în timp ce Sfinții din Saranda sărbătoresc pe 9 martie , ceea ce înseamnă că probabil au martirizat în acea noapte (cu vechiul calendar, adică astăzi 22 martie). Cu toate acestea, în martie 320 d.Hr., este posibil ca lacul să fi înghețat. Dacă acest lucru necesită puțină documentare, să menționăm prognoza Serviciului Meteorologic pentru 23 martie 2020 în țara noastră: „Temperatura va scădea din nou, iar frigul va fi aspru. Noaptea și dimineața devreme, va apărea îngheț în nordul și centrul Greciei, termometrul scăzând până la -7 grade! Vânturile vor sufla dinspre nord cu 7 - 8 Beaufort. Conform datelor, un nou val de vreme rea este așteptat de miercuri, 25 martie. Este de subliniat faptul că un val intens de frig este așteptat în Europa săptămâna viitoare! (de aici).

Note

[1] Le copiem și aici:

Vasile cel Mare: „Și cei patruzeci de martiri, toți împreună, sunt și sunt cu toții prezenți în fiecare. Ei sunt bogata binefacere, harul care nu se termină, ei sunt ajutorul gata al creștinilor, o biserică de martiri, o armată de purtători de trofee, un cor de lăudători. Ce nu ai face pentru a găsi pe cineva care să implore Domnul pentru tine? Sunt patruzeci care ar trimite o rugăciune unită. «Unde sunt doi sau trei adunați în numele Domnului, acolo este Domnul printre ei». Dar unde sunt patruzeci, cine se îndoiește de prezența lui Dumnezeu? Cel trist se refugiază în cei patruzeci, cel bucuros se grăbește spre ei. Unul să găsească o soluție la dificultăți, celălalt să păstreze pentru sine cele mai bune bunuri. Aici se găsește femeia pioasă rugându-se pentru copiii ei, cerând întoarcerea soțului ei din exil și sănătate pentru cei bolnavi.

Cererile voastre să fie făcute împreună cu martorii. Tinerii să-și imite semenii, tații să-și dorească să fie tații unor astfel de copii. Mamele să fie învățate exemplul mamei bune.

Mama unuia dintre acei binecuvântați, când a văzut că ceilalți muriseră deja de frig și că copilul ei încă respira datorită tăriei și rezistenței sale în suferință, și în timp ce călăii îl lăsau cu gândul că s-ar putea răzgândi, ea, după ce l-a ridicat cu mâinile, l-a așezat pe car, în care și ceilalți erau duși la foc, s-a arătat cu adevărat o maică-mucenic. Nu a vărsat nicio lacrimă nepotrivită, nu a rostit nimic smerit și nedemn de ocazie. Ci a zis: Umblă, copilul meu, pe calea cea bună, împreună cu tovarășii tăi, împreună cu ceilalți de scenă; nu lipsi de la dans, nu te arăta a doua față de ceilalți înaintea Domnului.

Într-adevăr, el era un vlăstar bun dintr-o rădăcină bună. Mama cea curajoasă a arătat că l-a crescut cu învățăturile credinței, mai degrabă decât cu laptele ei. Și el, fiind astfel crescut, a fost astfel smerit de mama sa pioasă, iar diavolul a fugit de frică. Căci, după ce a îndemnat întreaga creație împotriva lor, a găsit toate lucrurile învinse de virtutea oamenilor; și anume, noaptea furtunoasă, patria cu iarna ei grea, anotimpul anului, goliciunea trupurilor.

O, ce dans sfânt! O, ce constituție sacră! O, ce coaliție indisolubilă! O, ce păzitori comuni ai neamului uman! Buni participanți la griji, colaboratori la rugăciune, ambasadori puternici, stele ale lumii, flori ale Bisericilor. Pământul nu v-a acoperit, dar cerul v-a primit. Porțile paradisului v-au fost deschise. O priveliște demnă de oastea îngerească, demnă de patriarhi, de profeți, de drepți; oameni în floarea tinereții care au disprețuit viața, care L-au iubit pe Domnul mai mult decât pe părinții și copiii lor.

În timp ce erau în floarea vârstei, disprețuiau viața vremelnică pentru a-L slăvi pe Dumnezeu împreună cu mădularele lor, „făcându-se o priveliște lumii, îngerilor și oamenilor”, îi ridicau pe cei căzuți, îi întăreau pe cei șovăielnici și întindeau dorința celor evlavioși. Toți, primind un singur trofeu pentru credința lor, au fost încoronați cu una și aceeași cunună a dreptății în Hristos Isus, Domnul nostru, Căruia fie slava și stăpânirea în vecii vecilor. Amin.”

Sfântul Grigorie de Nyssa: „Dar cine ar putea să ne spună cu vrednicie ce a urmat? Ce cuvântare va descrie acea dumnezeiască procesiune, când sfintele trupuri de pe care au fost duse la foc? Cum a luat temnicerul locul celui pe care diavolul l-a furat? Cine îmi va spune despre acea mamă, vrednica rădăcină de mucenic, care atunci când călăul și-a părăsit fiul,

pentru că era încă în viață și din această cauză nu l-a pus în car cu ceilalți, văzând caritatea călăului față de minunatul luptător, nu a primit insulta?”

Blestemandu-l pe călău pentru că l-a separat pe atlet de ceilalți sportivi, se duce la martir. Acum era drogat și nemișcat din cauza gerului, iar când l-a văzut respirând rece și slăbit și trăind doar atât cât să simtă durerea, privind-o pe mama sa cu o privire începătoșată și stinsă, dând din cap spre ea cu o mână moartă și inertă și mângâind-o, îndemnând-o să sufere cu vitejie, când mama a văzut asta, oare a simțit vreo emoție maternă? Oare i-au tremurat măruntaiele, oare și-a rupt rochiile, oare s-a aruncat peste copilul ei, îmbrățișându-l și încălzindu-l cu mâinile ei calde? Niciuna dintre acestea. Chiar și a spune așa ceva este inadmisibil. Cu adevărat, un pom se recunoaște după rodul său. „Un pom vătămat nu poate rodi roade sănătoase”.